

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора

Бойченко Марини Анатоліївни

на дисертаційне дослідження **Чжен Лін**

на тему «**Формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано**»,

подане на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність дисертаційного дослідження Чжен Лін на тему «Формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано» зумовлена зростаючими вимогами до якості початкової мистецької освіти та необхідністю вдосконалення змісту і методів музично-виконавської підготовки дітей у сучасних умовах розвитку освіти. Особливого значення набуває проблема формування в молодших школярів не лише технічних умінь гри на інструменті, а й здатності до художнього осмислення музичного твору, що забезпечує цілісність виконавської діяльності та розвиток музичного мислення.

Виконавсько-інтерпретаційні навички розглядаються як інтегративна характеристика музичного розвитку учня, що поєднує технічну підготовку, емоційно-образне сприйняття, художній смак і здатність до творчого самовираження. Саме в молодшому шкільному віці закладаються основи музичної культури особистості, формуються первинні уявлення про стиль, форму та зміст музичних творів, що потребує науково обґрунтованих підходів до організації навчального процесу в дитячих музичних школах. У цьому контексті особливої актуальності набуває пошук ефективних педагогічних умов, методів і прийомів формування виконавсько-інтерпретаційних навичок у процесі фортепіанного навчання, що сприятиме підвищенню якості музичної освіти, розвитку творчого потенціалу учнів та їх підготовці до подальшої музично-професійної діяльності.

Дисертація є складовою комплексної наукової теми кафедри музичного мистецтва ННІ культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка і становить складову комплексного дослідження з тем «Теорія та методика підготовки фахівців у контексті інноваційного розвитку мистецької освіти» (Державний реєстраційний номер 0122U000265 від 01.2022 р. до 12.2024 р.) та «Сучасні тенденції розвитку

мистецької освіти: інтеграція традицій та інновацій» (Державний реєстраційний номер 0125U000384 від 01.2025 р. до 12.2028 р.).

Тему дисертаційного дослідження затверджено рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол № 12 від 19 червня 2024 р.).

Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів.

Дисертаційне дослідження Чжен Лін, на наш погляд, відзначається безперечною науковою новизною та практичною значущістю. Зокрема авторкою вперше визначено сутність, зміст, структуру, функції виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів у процесі гри на фортепіано як відпрацьованої на основі багаторазового повторення, автоматизованої системи дій, рівень засвоєння яких дозволяє учневі ефективно з мінімальними зусиллями застосовувати теоретичні знання для виконання завдань у процесі фортепіанної практики; а також виокремлено критерії, показники та рівні їх сформованості; розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено методика формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано у перебігу експонуально-заохочувального, аналітично-розвивального, результативно-творчого етапів, основою якої виступає відповідне теоретико-методологічне підґрунтя.

Практичне значення дослідження зумовлено можливістю використання його теоретичних положень та методичних розробок під час підготовки здобувачів освіти педагогічних університетів до мистецької роботи зі школярами; у ході оновлення змісту уроків мистецтва та позаурочної роботи, в тому числі занять з фортепіано в дитячих музичних школах; у доцільності використання визначених критеріїв і показників сформованості виконавсько-інтерпретаційних навичок у практиці оцінювання мистецьких досягнень здобувачів освіти; в оновленні робочих програм, підготовці навчальних і методичних посібників. Узагальнення дисертаційного дослідження можуть слугувати підґрунтям для оновлення змісту навчальних дисциплін «Методика музичного навчання», «Методика загальної музичної освіти».

Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення й отримані результати дослідження висвітлено в 6 одноосібних публікаціях, зокрема: 3 статтях у наукових фахових виданнях України, 3 праць апробаційного характеру.

Спрямованість міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, під час яких відбувалась апробація результатів дисертаційного дослідження, характер статей здобувачки, у яких відображено основні наукові результати дослідження, повною мірою розкривають дослідницьку проблему. Таким

чином, можемо стверджувати, що матеріали дослідження пройшли належну апробацію.

Ступінь обґрунтованості наукових положень

Ознайомлення з текстом дисертації Чжен Лінь дає підстави констатувати наявність логічної побудови та послідовності у висвітленні ходу дослідження та його результатів. Здійснено глибокий аналіз понять за темою дисертації. На основі наукового пошуку обґрунтовано й виважено концептуальні положення дослідження, висвітлено особливості імплементації розробленої авторкою методики формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано, що підтверджують достовірність наукових положень, результатів та висновків дисертації.

Дисертація має чітку структуру. У вступі коректно й обґрунтовано визначено актуальність теми та науковий апарат дослідження. Відповідно до поставленої мети, що полягає в розробленні, науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано, окреслено п'ять завдань, розв'язання яких стало можливим завдяки використанню доцільно обраного комплексу теоретичних, емпіричних, математичних та статистичних методів, схарактеризовано наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, відображено відомості про апробацію, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі «Теоретичні основи проблеми формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів» висвітлено результати розв'язання першого та другого завдань, зокрема: здійснено дослідження стану розробленості проблеми формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів у філософській, психолого-педагогічній науці й мистецтвознавстві, схарактеризовано поняттєво-термінологічний апарат і визначено зміст фортепіанного навчання молодших школярів у дитячих музичних школах; виокремлено й теоретично обґрунтовано структуру та функції формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано.

Цілком погоджуємося з авторкою, що виконавсько-інтерпретаційні навички молодших школярів у процесі гри на фортепіано можна визначити як автоматизовані, точні та художньо вмотивовані дії, що забезпечують не тільки технічно грамотне відтворення нотного тексту, а й його творче переосмислення через емоційне занурення в образ і індивідуальне прочитання

композиторського задуму. Вони поєднують технічну майстерність із образно-художнім мисленням та сформованим естетичним смаком.

Дисертанткою переконливо визначено структурні особливості формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів, що охоплюють мотиваційно-потребовий, когнітивно-операційний і продуктивно-діяльнісний компоненти.

Другий розділ дисертації присвячено розв'язанню третього завдання дослідження, а саме – розробити поетапну методику формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано – у межах моделювання процесу досліджуваного феномену. У такому контексті заслуговують на схвалення вдало обрані дисертанткою методологічні підходи (художньо-інтеграційний, особистісний, рефлексивно-оцінювальний та творчо-самостійний, компетентнісний) та відповідні їм принципи (принцип жанрово-стильової цілісності усвідомлення фортепіанного мистецтва; принцип акцентування національно-специфічних ознак музичного образу; принцип сприяння художньо-творчому розвитку учня в процесі виконання фортепіанних творів).

Науково цінним вбачається розроблене й обґрунтоване авторкою дисертації методичне забезпечення, зокрема педагогічні умови формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів у процесі гри на фортепіано (створення позитивної гедоністично спрямованої атмосфери на заняттях з фортепіано в процесі художньої комунікації між учасниками навчання; реалізація індивідуалізації фортепіанного навчання з урахуванням гармонійної єдності між раціональними та емоційними способами сприйняття та усвідомлення фортепіанних творів; збагачення музичного тезаурусу піаністів-початківців з метою активізації музично-практичної діяльності, зокрема й під час сценічних виступів), відповідні методи (методи мотивації мистецького навчання, ескізного опрацювання музичних творів, читання з листка з елементами наскрізного аналізу, демонстрації фортепіанних зразків, навчальні дискусії, творчі бесіди та поточний педагогічний коментар) та інноваційних педагогічних технологій, зокрема цифрових та інтерактивних інструментів, що відповідають умовам цифровізованого освітнього простору і сприяють індивідуалізації навчання, підвищенню мотивації й активізації пізнавальної діяльності молодших школярів).

Третій розділ дисертаційного дослідження спрямований на розв'язання четвертого та п'ятого завдань – визначити критерії, показники й рівні сформованості виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано, а також експериментально дослідити ефективність запропонованої методики

формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано.

У межах цього розділу значну наукову цінність становить дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано.

Задля оцінювання компонентів формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл Чжен Лінь було розроблено компоненти (мотиваційно-потребовий, когнітивно-операційний, продуктивно-діяльнісний) та відповідні їм критерії й показники. Останні дали можливість охарактеризувати рівні сформованості виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів: низький, середній високий.

Необхідно відзначити чітко організовану експериментальну роботу в межах формувального експерименту, що послідовно здійснювалася протягом трьох етапів (експонувально-заохочувального, аналітично-розвивального та результативно-творчого). Доведення статистичної розбіжності за всіма критеріями наприкінці формувального експерименту засвідчило ефективність виявлених педагогічних умов формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано. Отримані здобувачкою результати свідчать про виконання поставлених Чжен Лінь завдань. Зміст дисертації вдало доповнюють додатки.

Оцінка змісту та оформлення дисертації

Дисертаційна робота відповідає чинним вимогам щодо змісту та оформлення, відзначається зрозумілим та доступним для сприйняття стилем викладу наукових положень, матеріалів та висновків.

Ознайомлення з текстом дисертації Чжен Лінь дає підстави стверджувати, що рецензована наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає чинним вимогам.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

У цілому позитивно оцінюючи результати представленої Чжен Лінь дисертаційної роботи, необхідно окреслити певні дискусійні положення щодо змісту роботи, а також висвітлити окремі побажання:

1. У дисертаційному дослідженні недостатньо повно представлено зарубіжний досвід формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів у процесі фортепіанного навчання. Доцільним було б здійснити більш системний компаративний аналіз із визначенням можливостей адаптації ефективних зарубіжних підходів до вітчизняної практики мистецької освіти.

2. Дисертаційне дослідження містить цінні теоретичні положення щодо формування виконавсько-інтерпретаційних навичок, водночас їх практичне впровадження могло б бути посилене шляхом розроблення узагальнених методичних рекомендацій.

3. У роботі варто було б докладніше висвітлити роль сучасних цифрових технологій у процесі формування виконавсько-інтерпретаційних навичок учнів дитячих музичних шкіл.

Висновок

Ураховуючи актуальність досліджуваної проблеми, наукову новизну положень дисертаційної роботи, обґрунтованість, достовірність, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, вважаємо, що дисертація Чжен Лінь на тему «Формування виконавсько-інтерпретаційних навичок молодших школярів дитячих музичних шкіл у процесі гри на фортепіано» має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор Чжен Лінь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С.Макаренка

Марина БОЙЧЕНКО

